

Biblioteka Jagiellońska

1002294038

102231

III

4(1826)

DZIENNIK URZĘDOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego

Wydany przez Kuratorjum O. S. P. w Brześciu nad Bugiem
z funduszków nauczycielstwa Okręgu.

Brześć nad Bugiem

1 lutego 1926 r.

T R E Ś Ć :

Poz.		str.
1.	Do nauczycielstwa wszystkich szkół Okręgu Poleskiego . . .	3
2.	Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 listopada 1925 r. w sprawie egzaminu z języka polskiego, przewidzianego w ust. drugim art. 11 ustawy, dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w średnich szkołach ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych w łrzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 15 września 1924 r.	6
3.	Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 grudnia 1925 r. w sprawie programu wymagań przy uproszczonych egzaminach państwowych na nauczycieli szkół średnich i seminarjów nauczycielskich	7
4.	Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 10 grudnia 1925 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych duchownych rzymsko-katolickich do nauczania religji w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych	11
5.	Ustawa z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. Rz. P. poz. 918 Nr. 129.	12
6.	Rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 20 grudnia 1925 r. o zmianie granic niektórych gmin wiejskich w powiecie drohiczyńskim w województwie poleskim	16
7.	Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 października 1925 r. w sprawie kwalifikacji i uposażenia absolwentów Instytutu Robót Ręcznych, posiadających świadectwa przewidziane w art. 5. p. i ustawy o kwalifikacjach	17

8.	Okólnik Kuratorjum do Dyrekcji szkół średnich państwowych i prywatnych w sprawie przenoszenia się uczniów do innych zakładów w ciągu roku szkolnego	19
9.	Okólnik Ministerstwa do wszystkich władz i urzędów podległych bezpośrednio Ministerstwu W. R. i O. P. z dnia 14 stycznia 1926 Nr. O/Prez. 9925/25 w sprawie ryczałtowych przesyłek listowych	20
10.	Okólnik Kuratorjum do Inspektoratów Szkolnych Okręgu Poleskiego w sprawie ewidencji grzywień za niedopełnianie obowiązku szkolnego z dnia 8 stycznia 1926 Nr. 362/89/OR.	21
11.	Okólnik Kuratorjum do Dyrekcji gimnazjów państwowych, seminarjów nauczycielskich kierownictw preparand oraz Inspektoratów Szkolnych Okr. Szk. Pol. w sprawie opłat za książeczki legitymacyjne	22
12.	Okólnik Kuratorjum do Dyrekcji gimnazjów państwowych i prywatnych, seminarjów nauczycielskich, kierownictw preparand oraz Inspektoratów Szkolnych Okr. Pol. z dnia 9 stycznia 1926 r. № 469/II w sprawie ureczystości Ks. Staszica	22
13.	Odezwa do Panów Inspektorów szkolnych, Dyrekcji gimnazjów, Seminarjów i Kierownictw preparand w sprawie „Dnia Odbudowy Państwa i Oszczędności“	23
14.	Okólnik Kuratorjum do Dyrekcji gimnazjów państwowych i seminarjów nauczycielskich Okr. Szk. Pol. z dnia 20 I 1926. Nr. I. II. 906/26 w sprawie popierania Towarzystwa Obrony przeciwgazowej	24
15.	Sprawozdanie z pracy w zakresie Oświaty Pozaszkolnej na terenie Kuratorjum Okr. Szk. Poleskiego	26
16.	Ogłoszenie spółki akcyjnej „Planta“ w sprawie popierania hodowli i zbierania ziół leczniczych i sporyszu	30
17.	Kwestjonariusz Wydziału Pedagogicznego Studium Pracy Społeczno-Oświatowej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie w sprawie zwalczania analfabetyzmu	30
18.	Ruch służbowy	34
19.	Ogłoszenie Brzeskiego Tow. Muzycznego o otwarciu szkoły muzycznej w Brześciu	35

1.

Do nauczycielstwa wszystkich szkół Okręgu Szkolnego Poleskiego.

W roku ubiegłym 1925, który zakończył się dla Państwa ujemnym bilansem materialnym w postaci ogólnej depresji gospodarczej i ostrego kryzysu finansowego, zdołaliśmy jednak zrobić znaczne postępy w zakresie organizacji szkolnictwa na Polesiu. Rezultaty planowych wysiłków władz szkolnych w tym kierunku i rzetelnej pracy większości nauczycielstwa, ujęte liczbowo, przedstawiają się szczególnie imponująco w szkolnictwie powszechnym. Sieć szkół powszechnych rozszerza się coraz więcej, obejmując najbardziej zapadłe miejscowości Polesia i liczy obecnie 1142 szkół, które skupiają 90628 dzieci przy 1905 siłach nauczycielskich. Podnosi się także stopień organizacyjny szkół, zbliżając się coraz bardziej chociaż w powolnym z braku odpowiednich budynków tempie do normalnego typu siedmio-klasowej szkoły powszechnej. Rozpoczęła się realizacja zakreślonego na szeroką skalę planu budowy kilkuset nowych budynków szkolnych, związane nauczanie w szkole z życiem praktycznym przez wprowadzenie w wielu szkołach nauki rzemiosł i zaopatrzenie tych szkół w odpowiednie warsztaty.

Nauczycielstwo szkół powszechnych, które w przeważającej swej większości pracuje z całkowitem oddaniem się szkole, częstokroć w warunkach niezwykle ciężkich, dąży wytrwale do uzupełnienia swych kwalifikacji i pogłębienia wiedzy, aby z tem większym pożytkiem pracować później nad oświatą ciemnej dotąd wsi poleskiej. Starając się ułatwić zrealizowanie dążeń nauczycielstwa w kierunku uzupełnienia kwalifikacji i doskonalenia się w swym zawodzie, Kuratorjum zorganizowało w roku ubiegłym 23 uzupełniające kursy wakacyjne, cieszące się niezwykle liczną frekwencją. Na kursach tych i przed powołaniami specjalnymi komisjami egzaminacyjnymi złożyło egzaminy 611 nauczycieli, a z tej liczby 168 osób uzyskało pełne kwalifikacje nauczycielskie.

Nauczycielstwo poleskie nie ograniczyło swych wysiłków tylko do pracy w szkole, lecz w dążeniu do krzewienia kultury w tej dzielnicy Państwa Polskiego podjęło pracę na nietkniętej prawie dotąd niwie oświaty pozaszkolnej, nauczając dorosłych analfabetów, krzewiąc czytelnictwo, wygłaszając odczyty, urządzając obchody, przedstawienia teatralne, organizując chóry włościańskie i wieczory koncertowe.

Starając się dopomóc nauczycielstwu i ułatwić zdobycie metod pracy Kuratorjum organizowało specjalne kursy oświaty pozaszkolnej, kurs instruktorów chórów włościańskich, udzielało odpowiednich instrukcji i pomocy finansowej. Z wydatną pomocą w dziele szerzenia oświaty pozaszkolnej na Polesiu pośpieszyło T-wo Obrony Kresów Wschodnich, składając na

ten cel hojny dar w postaci 100 skompletowanych bibliotek, zawierających ogółem powyżej 10.000 odpowiednio dobranych książek. Dar ten prawdziwie nieoceniony w naszych warunkach, przy powszechnym głodzie książkowym, przyczyni się niezawodnie do powodzenia pracy oświatowej na Polesiu; w chwili obecnej prawie każda wieś poleska, a szkoła w każdym razie posiada już co najmniej bibliotekę szkolną, jeżeli nie większą.

Rezultaty pracy w zakresie organizacji szkolnictwa średniego, osiągnięte w roku 1925, jakkolwiek znacznie skromniejsze niż w szkolnictwie powszechnym, są jednakże duże i trwałe. Ze względu na ciężką sytuację Skarbu Państwa nie założono w roku 1925 na obszarze Polesia ani jednej nowej szkoły średniej państwowej; nie ustaje jednak działać w tym kierunku inicjatywa prywatna, pomimo, że ogólny kryzys gospodarczy odbija się niepomysłnie także na szkolnictwie prywatnym i zmusza nawet niektóre szkoły do likwidacji. W roku 1925 powstały dwie nowe szkoły średnie prywatne, zlikwidowano jedną. Szkolnictwo prywatne wogóle nie znalazło dotychczas właściwej linii rozwoju i przeżywa na Polesiu okres poszukiwania dróg do tego rozwoju prowadzących. Znajduje to wyraz w powstaniu w latach ostatnich szeregu szkół narodowościowych — rosyjskich, hebrajskich, białoruskich. Kuratorjum stara się poprzez wszelką zdrową inicjatywę prywatną w zakresie szkolnictwa średniego i udziela prywatnym szkołom średnim możliwego poparcia. Obecny stan szkolnictwa średniego na obszarze całego Okręgu wyraża się w liczbach następujących: szkół średnich państwowych 8 z 3.020 uczniów, szkół prywatnych z prawami publiczności 6 z 1.200 ucz., szkół prywatnych bez praw 10 z 1810 ucz.

Nie liczby jednak powyższe świadczą o postępie w zakresie organizacji szkolnictwa średniego w roku 1925. Istotny postęp, osiągnięty w przeważnej mierze dzięki sumiennej i gorliwej pracy zespołów nauczycielskich wyraża się przede wszystkim w udoskonaleniu wewnętrznej organizacji szkół, polepszeniu metod nauczania, podniesieniu poziomu naukowego nauczycieli. Zwrócono przytem większą uwagę na stronę wychowawczą młodzieży, jej wychowanie fizyczne i w tej dziedzinie osiągnięto znaczne rezultaty, czego dowodem dobre wyniki zawodów międzyszkolnych, jakie odbyły się w Brześciu w maju i czerwcu 1925 roku.

W należytem zrozumieniu ważności oświaty zawodowej dla rozwoju gospodarczego Państwa Kuratorjum, jakkolwiek zarządza bezpośrednio tylko szkołami zawodowymi kształcącymi, a szkoły zawodowe normalne nie podlegają jego kompetencji, starało się wszelkimi dostępnymi sposobami popierać inicjatywę prywatną w zakresie szkolnictwa zawodowego. W dziedzinie tej do roku 1925, zupełnie na Polesiu zaniedba-

nej, osiągnięto znaczne rezultaty, — w końcu 1925 r. istniało na obszarze Okręgu 15 rozmaitych kursów i 11 szkół zawodowych. Dwa seminarja i 3 preparandy nauczycielskie z ogólną liczbą 664 młodzieży uzupełniają całokształt dorobku w dziedzinie szkolnictwa na Polesiu.

Nie mogę pominąć milczeniem faktu, wynikającego z ogólnej niezwykle trudnej sytuacji gospodarczej i finansowej kraju, który w roku 1925 dotknął przede wszystkim nauczycielstwo i wywołał nawet, być może, w niektórych wypadkach pewne rozgoryczenie — faktu redukcji płac nauczycieli szkół państwowych. Rozumiejąc w zupełności ciężkie położenie materialne ogółu nauczycielstwa, dotkniętego najbardziej zarządzeniami sanacyjnymi, zmierzającymi do uzdrowienia gospodarki krajowej, z zadowoleniem stwierdzam, że nauczycielstwo w poczuciu konieczności ofiar dla dobra Państwa, przyjęło to zarządzenie, mające zresztą charakter przejściowy, z należytą rozwagą i spokojem; takim zachowaniem się nauczycielstwo dało piękny przykład wszystkim pracownikom innych działów służby państwowej i całemu społeczeństwu, które pod wpływem niepomyślnych konjunktur gospodarczych pogrążyło się w apatię, przygnębienie i pesymizm. Rozpoczynając rok nowy, musimy obok codziennej naszej pracy kulturalno-oświatowej nad podniesieniem ludu poleskiego i przywiązaniem tego ludu do Rzeczypospolitej Polskiej, wypowiedzieć także walkę tym rozkładowym nastrojom psychicznym, które w roku 1925 zaciążyły nad polskim życiem zbiorowym.

Mam niezłomne przekonanie, że wszyscy nauczyciele szkół średnich i powszechnych nie będą i nadal szczydzili trudów i starań, aby należycie spełniać swe wielkie zadanie: wychowywać młodzież poleską na dobrych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej — w tej myśli składam wszystkim serdeczne noworoczne życzenia i wzywam do twórczej wydajnej pracy i oszczędności, wysuwając je jako hasła rozpoczynanego nowego roku.

Kurator (—) K. WOLBEK

Brześć n/B., dnia 1 stycznia 1926 r.

2.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 18 listopada 1925 r.

w sprawie egzaminu z języka polskiego przewidzianego w ust. drugim art. 11 ustawy, dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1924 r.

Na mocy ustępu drugiego art. 11 ustawy z dnia 26 września 1922 r. dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1924 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 92 poz. 864) zarządza się co następuje:

§ 1. Celem uzyskania — na zasadzie art. 8 przytoczonej na wstępie ustawy — dyplomu na nauczyciela szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich osoby, które nie ukończyły polskiej szkoły średniej ogólnokształcącej, polskiego seminarjum nauczycielskiego lub polskiej szkoły wyższej, obowiązane są na żądanie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego złożyć egzamin z języka polskiego według poniżej zamieszczonych przepisów.

§ 2. Egzamin dzieli się na pisemny i ustny. Obie części muszą się odbyć przed jedną komisją w tym samym terminie egzaminacyjnym.

§ 3. Egzamin pisemny, trwający 2 godziny, obejmuje krótkie wypracowanie na temat zadany przez egzaminatora, czy to z zakresu przeżyć kandydata, czy to z zakresu jego lektury w polskim lub niepolskim języku.

§ 4. Egzamin ustny, trwający najwyżej 1 godzinę, powinien stwierdzić: 1) poprawne władanie językiem polskim, 2) znajomość kilku najcenniejszych utworów literatury polskiej okresu romantycznego i okresów późniejszych.

§ 5. Egzaminy odbywać się będą przed komisjami, ustanowionymi przy kuratorjach okręgów szkolnych: w Warszawie, w Krakowie, we Lwowie, w Poznaniu i w Wilnie.

Komisje egzaminacyjne powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek kuratora. Każda z nich składa się z 3 osób: przewodniczącego oraz 2-ch egzaminatorów.

§ 6. Terminy egzaminów wyznacza kurator w miarę potrzeby.

§ 7. Podania składać należy w kuratorjum odnośnego okręgu szkolnego z dołączeniem: 1) życiorysu, 2) metryki urodzenia, 3) dowodu obywatelstwa polskiego, 4) fotografii uwierzytelnionej, 5) pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, uzależniającego uznanie kwalifikacyj kandydata, względnie wydanie mu dyplomu nauczycielskiego, od zdania egzaminu z języka polskiego.

§ 8. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu kandydat może powtórzyć egzamin, nie wcześniej jednak, niż po upływie pół roku.

§ 9. Kandydat nie otrzymuje zaświadczenia o wyniku egzaminu. Zaświadczenie o pomyślnym wyniku egzaminu, wystawione według załączonego wzoru, przesyła kuratorjum Ministerstwu z powołaniem się na № pisma którym Ministerstwo uzależniło uznanie kwalifikacyj kandydata, względnie wydanie mu dyplomu nauczycielskiego, od zdania egzaminu z języka polskiego.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

I Warszawa, 18 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. № 121 z 7/XI—1925 poz. 869).

Minister Wyzn. Religijn. i Oświecenia Publicznego

(—) St. Grabski.

3.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 2 grudnia 1925 r.

w sprawie programu wymagań przy uproszczonych egzaminach państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.

W związku z § 22 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 czerwca 1923 r. w sprawie uproszczonych egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczy-

cielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13 z r. 1923 poz. 108), ustanwiam program wymagań przy tychże egzaminach w zakresie języka ruskiego, wymienionego w § 9 punkt 7, jako jeden z języków słowiańskich oraz w §§ 15 i 16 powołanego rozporządzenia.

Program ten ogłasza się w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Warszawa, dnia 2 grudnia 1925 r. (L. 17021/II).

Minister wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) St. Grabski.

Załącznik do rozporządzenia L. 17021/II.

Program wymagań przy uproszczonych egzaminach państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich z języka ruskiego.

I. Egzamin piśmienny

Kandydat otrzyma do wyboru dwa tematy, wybrane z uwzględnieniem tego działu literatury ruskiej, który sam wskaże w swem podaniu.

II. Egzamin ustny.

A. Nauka o języku.

1. Dokładna znajomość gramatyki opisowo-psychologicznej języka współczesnego (głosowania wraz z fizjologją głosek ruskich słowotwórstwo, fleksja i składnia, znaczenie wyrazów).

2. Podstawowe wiadomości z gramatyki historycznej języka ruskiego z uwzględnieniem stosunku tego języka do innych słowiańskich.

3. Umiejętność czytania i objaśniania tekstów staroruskich i starocerkiewno-słowiańskich w związku z elementarną znajomością gramatyki starocerkiewno-słowiańskiej.

B. Literatura.

1. Umiejętność analizowania i objaśniania przedłożonego tekstu literackiego.

2. Dokładna znajomość poniżej wskazanych dzieł autorów ruskich.

3. Znajomość najważniejszych arcydzieł obcych według podanej listy.

4 Znajomość historii literatury ruskiej w zakresie opracowań niżej wymienionych.

5. podstawowe wiadomości z zakresu poetyki i stylistyki

6. Znajomość najważniejszych zjawisk z dziedziny kultury ruskiej z uwzględnieniem jej związków z kulturą narodów ościennych.

C. Dydaktyka.

Należyte orjentowanie się w głównych problemach dydaktyki języka i literatury ojczystej, znajomość programów Ministerstwa.

Ad A. Dzieła pomocnicze.

St. v. Smal-Stockyj u. Th. Gartner: Grammatik der ruthenischen (ukrainischen) Sprache. Wien 1913 (z pominięciem rozdziału końcowego p. t. Die Stellung des Ruthenischen innerhalb der slavischen Sprachen).

T. Lehr-Spławiński: Stosunki pokrewieństwa języków ruskich. (Rocznik slawistyczny t. IX, str. 23—71).

T. Ziłyński: Proba uprojadkowanija ukraińskich howoriw. (Zapiski Tow. Szewczenki, 1913).

M. Wozniak: Staroukraińskie pyśmenstwo. Lwów 1923.

A. Brückner: Cywilizacja i język. Warszawa, 1901.

J. Łoś: Gramatyka języka starosłowiańskiego. Lwów 1922 albo:

T. Lehr-Spławiński: Zarys gramatyki starocerkiewno-słowiańskiej. Poznań 1923.

Ad B Lektura (ad B. 2.).

Ze starszej literatury wszystkie utwory i wyjątki umieszczone w chrestomatji M. Wozniaka (Por. wyżej). Nadto:

J. Kotłarewski: Wszystkie utwory.

G. Kwitka - Osnowianenko: Wybór opowiadań.

T. Szewczenko: Wszystkie dzieła.

M. Szaszkiewicz, J. Hołowacki, N. Ustyanowicz i A. Mohylnicki: (por. wydawnictwo: „Ruśka pyśmennist”. T. III.)

P. Kulisz: Czorna rada, Marusia Bohusławka.

J. J. Fedkowycz: Wybór opowiadań.

I. Franko: Mojsej. Zachar Berkut. Wybór opowiadań.

I. Neczuj - Łewycki: Chmary. Nad Czornym morem.

M. Kociubiński: Wybór nowel.

O. Kobyłańska: Zemlja.

Lektura (ad. B. 3.),

Homer: Iljada i Odyseja (w ważniejszych wyjątkach).

Sofokles: Antygona

Dante: Boska Komedja (w ważniejszych wyjątkach).

Szekspir: Makbet, Juljusz Cezar, Król Lear, Hamlet, Sen nocy letniej.

Corneille: Cyd.

Racine: Fedra, Atalja.

Chateaubriand: Rene. — **Molière:** Skapiec. Mizantrop.

Byron: Giaur, Manfred. — **Goethe:** Cierpienia Wertera, Fausta I cz.

Mickiewicz: Pan Tadeusz. Dziady, — **Słowacki:** Ojciec zadzumionych, Lilla Weneda, Mazépa.

Malczewski: Marja. — **Zaleski:** Wybór poezyj. (Wyd. „Biblioteki Narodowej“).

Goszczyński; Zamek Kaniowski — **Sienkiewicz:** Krzyżacy, Quo vadis, Rodzina Połanieckich.

Reymont: Chłopi. — **Żeromski:** Popioły. — **Wyspiański:** Wesele.

Dziewła pomocnicze. Ad B. 4.

S. Jefremow: Istorja ukraińskoho piśmeństwa (I—II wyd. IV).

F. Kołessa: Ukraiński narodni dumy. (Wyd. Tow. „Proswita“).

M. Hruszewski: Kulturno-nacionalnyj ruch na Ukraini w XVII—XVIII wici (Kijów —Lwów 1912).

W. Dombrowski: Ukraińska stylistyka i rytmika. Lwów 1923.

W. Dombrowski: Ukraińska poetyka. Lwów 1924.

Jeden z podręczników do nauki o Polsce współczesnej.

Ad. C. Dziewła pomocnicze.

O. Doroszkiewicz: Ukraińska literatura w szkole. (Kijów 1921).

A. D. Afierow: Rodnoj jazyk w sredniej szkole. (Moskwa 1911).

B. Simowycz: Dekilka słiw pro nauku hramatyki ukraińskiej mowy w naszych srednich szkołach. (Nasza Szkoła 1911, ks. I, II.

Wóycicki K.: Rozbiór literacki w szkole.

Szober St.: Zasady nauczania języka polskiego w zakresie szkoły powszechnej i gimnazjum niższego. Lwów — Warszawa. 1923
Wskazówki metodyczne do programu języka polskiego w gimnazjum wyższem i niższem (wyd. Ministerstwa W. R. i O. P.).

4.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dn. 10 grudnia 1925 r.

w sprawie kwalifikacyj zawodowych duchownych rzymsko-katolickich do nauczania religii w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Na zasadzie art. 2 ustawy z dn. 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych w brzmieniu, ogłoszonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 864), oraz art. 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1925 r. o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła Rzymsko-Katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 324), zarządza się, co następuje:

§ 1. Zgodnie z art. XIII konkordatu, zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. R. P. z 1925 r. 72 poz. 501) kwalifikację zawodową do nauczania religii rzymsko-katolickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych stanowi dla duchownych rzymsko-katolickich:

- a) świadectwo ukończenia studjów na wydziale teologii katolickiej ze stopniem naukowym lub bez stopnia naukowego w uniwersytetach i zakładach teologicznych w Polsce i zagranicą;
- b) świadectwo ukończenia studjów teologicznych w djecejalnych seminarjach duchownych (art. XIII konkordatu).

§ 2. Do udzielania nauki religii potrzebuje duchowny rzymsko-katolicki oprócz kwalifikacyj zawodowych jeszcze misji kanonicznej, udzielonej mu od właściwego biskupa.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z tym dniem traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 24 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 246).

Warszawa dnia 10 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 131 z 31.XII 1925 r. poz. 938).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) St. Grabski.

5.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U S T A W A

z dnia 22 grudnia 1925 r.

o środkach zapewnienia równowagi budżetowej.

I. O zmianach niektórych przepisów o wymiarze uposażeń i zaopatrzeń emerytalnych.

Art. 1. Wszelkie świadczenia Skarbu Państwa, wynikające z ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. № 116 poz. 924), z ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. № 134 poz. 1107), jak również wszelkie inne świadczenia Skarbu Państwa, obliczane dotychczas według zasad, określonych jedną z tych ustaw, dalej świadczenia Skarbu Państwa, wynikające z ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. z roku 1924 № 6 poz. 46) oraz z ustawy z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. № 18 poz. 178), zmieniającej niektóre postanowienia ostatnio powołanej ustawy, wreszcie wynagrodzenia umowne funkcjonarjuszów kontraktowych będą obliczane według zasad, obowiązujących w dniu 1 grudnia 1925 r. przy zastosowaniu zmian, wprowadzonych dalszemi postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. 2. Z obliczonych, w sposób, przepisany art. 1 świadczeń Skarbu Państwa ulegają procentowemu zmniejszeniu następujące świadczenia:

a) zaopatrzenia emerytalne oraz zaopatrzenia wdów i sierot (ustawa z dnia 11 grudnia 1923 r. Dz. U. R. P. z r. 1924 № 6 poz. 46) o 4%;

b) uposażenia funkcjonarjuszów państwowych i wojska oraz wynagrodzenia umowne funkcjonarjuszów kontraktowych, wymierzane (art 3, 4, 5 i 118 ustawy z dnia 9 października 1923 r. Dz. U. R. P. № 116 poz. 924):

- 1) wedle grup uposażenia XII do XIV o $4\frac{1}{2}\%$;
- 2) wedle grup uposażenia IX do XI o 5%;

c) uposażenia funkcjonarjuszów państwowych i wojska wymierzane wedle grup uposażenia I do VIII, uposażenia sędziów i prokuratorów oraz wszelkie inne świadczenia, tytułem uposażeń wypłacane, o 6%.

Zmniejszenia powyższe obowiązują na czas od 1 stycznia do 31 marca 1926 r. włącznie.

Art. 3. Wyszczególnione w art. 25, 27, 29, 37, 38, 50, 54, 61, 62 i 105 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska oraz w art. 8 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem i prokuratorów — dodatkowe punkty i mnożne wynagrodzenia zmniejsza się o 50% (pięćdziesiąt procent).

Art. 4. Określone w art. 34 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska maksymalne ilości godzin zmienia się pod literą a) na 27 godzin, pod literą b) na 23 godziny, pod literą c) na 21 godzin; określone w art. 51 tej ustawy maksymalne ilości godzin zmienia się pod literą a) na 27 godzin, pod literą b) na 23 godziny, pod literą c) na 21 godzin, pod literą d) na 18 godzin, a określoną w art. 58 tej ustawy ilość godzin zmienia się na 29.

Art. 5. Art. 35, ustęp drugi i czwarty art. 37, ustęp drugi art. 44, art. 48, 49, 52, ustępy trzeci i czwarty art. 54, ustępy drugi i trzeci art. 62 i art. 65 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska uchyla się.

Art. 6. Wynagrodzenie roczne za godziny nadliczbowe, określone w art. 36 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska, oznacza się na 225 mnożnych za godzinę tygodniowo dla wszystkich kategorii przedmiotów, takie samo wynagrodzenie roczne, określone w art. 53 tej ustawy, oznacza się na 300 mnożnych za godzinę tygodniowo dla wszystkich kategorii przedmiotów, a to samo wynagrodzenie, określone w ustępie drugim art. 46 i 60 tej ustawy, oznacza się na 150 mnożnych.

Art. 7. Wynagrodzenie nauczycieli nieetatowych za każdą godzinę nauki ustala Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Ostatni ustęp art. 46 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska uchyla się.

Art. 8. Za pełnienie obowiązków kierownictwa szkoły dolicza się kierownikowi publicznej szkoły powszechnej:

1-klasowej	5 punktów miesięcznie		
2 i 3- „	10	„	„
4 i 5- „	30	„	„
6- „	40	„	„
7- „	60	„	„

Art. 47 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska uchyla się.

Art. 9 Lata służby, spędzone na pełnieniu służby wizytatora szkół i inspektora szkolnego, w razie powrotu do służby nauczycielskiej, zaliczone będą tak, jak pełnienie służby nauczycielskiej.

Art. 10. Przepisy art. 107, 108 i 109 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska nie będą stosowane od dnia 1 stycznia 1926 r.

II. O zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

Art. 11. Do art. 26 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. № 32 poz. 195) ustawia się w ustępie f) zamiast słów: „jeżeli dochód, podlegający opodatkowaniu“ słowa: „jeżeli dochód, osiągną z jakiegokolwiek źródła“.

Art. 12. Wdowy i rodzice nie mogą w żadnym razie pobierać ustanowionych ustawą z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 32 poz. 195) rent (art. 14) w wysokości, p przekraczającej przeciętny zarobek miesięczny zdrowego mężczyzny, względnie zdrowej kobiety, w danym zawodzie i w danej miejscowości. Wysokość przeciętnego zarobku oznacza właściwy starosta.

Renta wszystkich sierot razem wziętych nie może przekraczać renty wdowiej.

III. O zmianie niektórych postanowień o utrzymaniu szkół.

Art. 13. Umieszczony w ustępie a) art. 3 ustawy z dnia 30 października 1923 r. o państwowych stypendjach oraz innych formach pomocy dla młodzieży akademickiej (Dz. U. R. P. № 118 poz. 942) przepis, począwszy od słów: „liczbie odpowiadającej“ do końca tego ustępu uchyla się.

Art. 14. Umieszczone w art. 6 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. № 18 poz. 143) cyfry, oznaczające liczby dzieci w wieku szkolnym, podnosi się odnośnie do jedno, dwu i trzy-klasowych szkół z 60 na 80, ze 100, na 120, ze 150 na 170.

Ostatni ustęp tego artykułu uchyla się.

Art. 15. Na budowę lub przebudowę szkół i domów mieszkalnych dla nauczycieli, wznoszonych zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. № 18 poz. 144), mogą być udzielane gminom ze Skarbu Państwa zasiłki i długoterminowe pożyczki na warunkach, określanych rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydanem w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 10 powołanej ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. № 18 poz. 144) uchyla się.

IV. O zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 1 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Art. 16. Przypadający związkom komunalnym na mocy art. 9 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. № 94 poz. 747) udział we wpływach z państwowego podatku dochodowego wynosi dla miast 15%, a dla miasta stołecznego Warszawy 20% państwowego podatku dochodowego, przypisanego w tychże gminach, zaś dla powiatowych związków komunalnych 15% państwowego podatku dochodowego, przypisanego w gminach wiejskich, a w województwach poznańskim i pomorskim także na obszarach dworskich.

V. O zmianie niektórych przepisów o organizacji Kas Chorych oraz administracji i Funduszu Bezrobocia.

Art. 17. Ustanowiony art. 103 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby

(Dz. U. R. P. № 44 poz. 272) termin organizacji Kas Chorych przedłuża się do końca roku 1926.

Art. 18. Czynności, które w art. 19 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. № 67 poz. 650) w brzmieniu ustawy z dnia 28 października 1925 r. (Dz. U. R. P. № 120 poc. 863) o zmianie niektórych przepisów ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia powierzone są zarządom obwodowym Funduszu Bezrobocia, może Minister Pracy i Opieki Społecznej na wniosek zarządu głównego Funduszu Bezrobocia powierzyć tym zarządom obwodowym Funduszu Bezrobocia, które uzna za właściwe, i w tym przypadku działalność zarządu obwodowego Funduszu Bezrobocia rozciągnąć na obszar działania kilku Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy.

VI. Przepisy końcowe.

Art. 19. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 20. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1926 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: S. WOJCIECHOWSKI.

Prezes Rady Ministrów: AL. SKRZYŃSKI.

Minister Skarbu: J. ZDZIECHOWSKI.

6.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 20 grudnia 1925 r.

o zmianie granic niektórych gmin wiejskich w powiecie drohiczyńskim w województwie poleskiem.

Na mocy art. 1 i 4 ustawy z dnia 22 września 1922 r. w przedmiocie zmiany granic oraz rozwiązywania i tworzenia gmin wiejskich na obszarze b. zaboru rosyjskiego i austriackiego (Dz. U. R. P. № 86 poz. 770) zarządza się co następuje:

§ 1. Wieś Zakale, wchodząca w skład gminy wiejskiej Drużyłowicze, kolonję Dębowo, wchodząca w skład gminy wiejskiej Osowce, wieś Cybki, wchodząca w skład gminy wiejskiej Imienin, następnie folwark Chlewiszcze, wchodzący w skład gminy wiejskiej Wołowieł, wszystkie w granicach

powiatu drohiczyńskiego położone, wyłącza się z dotychczasowego ich związku gminnego i wciela się:

wieś Zakale do gminy wiejskiej Motol, kol. Dębowo do gminy wiejskiej Drohiczyń, wieś Cybki i folwark Chlewiszcze do gminy wiejskiej Braszewicze.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem 1 stycznia 1926 r.

Minister Spraw Wewnętrznych: WŁ. RACZKIEWICZ.

7.

ROZPORZĄDZENIE

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 26 października 1925 r., Nr. 12406/l.

w sprawie kwalifikacyj i uposażenia absolwentów Instytutu Robót Ręcznych, posiadających świadectwa, przewidziane w art. 5 p. i ustawy o kwalifikacjach.

Wśród nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, którzy w r. 1925 ukończyli Państwowy Instytut Robót Ręcznych w Warszawie i otrzymali świadectwa, przewidziane w § 5 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 października 1924 r. w sprawie studjów i egzaminów robót ręcznych (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 182), jest znaczna liczba osób, które przez ukończenie rocznego kursu robót ręcznych przed 1 stycznia 1923 r. uzyskały kwalifikacje do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich na mocy art. 5 p. i ustawy o kwalifikacjach z dnia 26 września 1922, zmienionej ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 864).

Ponieważ jednak formularze świadectw ukończenia instytutu są zastosowane do absolwentów, nie posiadających formalnych kwalifikacyj do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich i opiewają, że posiadacze tych świadectw są „uprawnieni do zgłoszenia się do egzaminu na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich” — w niektórych Kùratorjach powstały wątpliwości, czy osoby, o których mowa w pierwszym ustępie niniejszego pisma, można uważać za nauczycieli wykwalifikowanych, a w związku z tem, czy uposażenie należy im wymierzać na podstawie art. 31 czy 32, czy nawet 33, ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 roku.

Biorąc pod uwagę, 1) że nauczyciele ci posiadają ustawowo wymagane kwalifikacje, 2) że nauczyciele ci ukończyli Instytut Robót Ręcznych czyli „dwuletnie specjalne kursy zawodowe“, o których mówi art. 31 ustawy uposażeniowej, Ministerstwo wyjaśnia, że nauczyciele robót ręcznych w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, posiadający 1) maturę gimnazjalną, lub seminarjalną, 2) świadectwo do nauczania slöjdu, przewidziane w art. 5 — i ustawy kwalifikacyjnej z dnia 26 września 1922 r. zmienionej ustawy z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. P. Nr. 92, poz. 864) i 3) świadectwo ukończenia Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie, przewidziane w § 5 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 października 1924 r. Nr. 2949/II A w sprawie studjów i egzaminów z robót ręcznych (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 182) — winni otrzymywać uposażenie według art. 31 (trzydziestego pierwszego) ustawy uposażeniowej z 9. października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924).

Natomiast interpretując wyjaśnienie zawarte w okólniku Ministerstwa z 20. grudnia 1923 r. L. 3641/S. (Dz. Urz. Nr. 3 z r. 1924, poz. 27). Ministerstwo komunikuje, że absolwenci Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie, uczący w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich i posiadający jedynie świadectwo z egzaminu końcowego z 2 letnich kursów, przewidzianego w § 5 wyżej wymienionego rozporządzenia Ministra W. R. i O. P., o ile nie posiadają pełnej kwalifikacji, uzyskanej bądź to na podstawie postanowień przejściowych wyżej powołanej ustawy z 26 września 1922 r., w szczególności na podstawie art. lit. i tej ustawy, bądź na podstawie rozporządzeń, wydanych zgodnie z art. 1 teje ustawy, mają prawo — jako niekwalifikowani — jedynie do uposażenia według art. 33 (trzydziestego trzeciego) aż do czasu uzyskania przez nich pełnej kwalifikacji, względnie złożenia właściwego egzaminu na nauczyciela szkół średnich, przewidzianego rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z 9. października 1924 r. (Dz. Urz. Nr. 18 z r. 1924 poz. 185).

Według postanowień art. 32 (trzydziestego drugiego) winni otrzymywać uposażenie ci nauczyciele robót ręcznych, którzy posiadają kwalifikacje, przepisane ustawą z dnia 26. września 1922 r., ale nie mają matury gimnazjalnej lub seminarjalnej i ukończonych conajmniej dwuletnich kursów zawodowych.

Minister:

podp. St. Grabski.

8.

Dnia 28/I Nr. II-1959/26.

Do Dyrekcji Gimnazjów Państwowych i Prywatnych Okręgu Szkolnego Poleskiego.

W sprawie przenoszenia się uczniów do innych zakładów w ciągu roku szkolnego.

Na podstawie własnych spostrzeżeń Kuratorjum stwierdziło, że Dyrekcje nie przestrzegają przepisów w sprawie przyjmowania uczniów do zakładu w ciągu roku szkolnego, lecz uczniów takich przyjmują w dowolnych terminach, przez co wprowadzają zamęt tak w swoich zakładach jak i w zakładach, z których uczeń występuje celem przeniesienia się. Robią to nadto Dyrekcje nieformalnie, gdyż przyjmują uczniów bez świadectw odejścia, co w żadnym wypadku miejsca mieć nie powinno.

Kuratorjum przypomina ponownie Dyrekcjom:

1) terminem przyjmowania nowych uczniów do zakładu na podstawie egzaminu wstępnego jest zasadniczo w myśl Ustawy Organizacyjnej Szkoln. Średn. tylko miesiąc czerwiec każdego roku; miesiące wrzesień i styczeń zaś tylko za specjalnym zezwoleniem Władz Szkolnych na wniosek Dyrekcji umotywowany różnymi względami. W tym także terminie t. j: zasadniczo w czerwcu wolno dopuszczać do egzaminu wstępnego uczniów przenoszących się z zakładów prywatnych nie posiadających pełnych praw szkół państwowych (ewentualnie za zezwoleniem Władz Szkolnych jeszcze we wrześniu i styczniu).

2) Uczniów przenoszących się z ważnych przyczyn z innych zakładów państwowych lub prywatnych o pełnych prawach mogą Dyrekcje przyjmować w dowolnych terminach w ciągu roku szkolnego, lecz tylko na podstawie formalnie wystawionych świadectw odejścia z dokładnie określonymi cenzurami z poszczególnych przedmiotów i klauzulą Dyrekcji podającą powód odejścia i na podstawie zaświadczenia innej władzy, że powód przeniesienia się do danego miasta jest konieczny, np.: zaświadczenie Władzy o służbowym przeniesieniu ojca jako urzędnika, wojskowego i t. p. Przeciąg czasu między wystąpieniem ucznia z jednego zakładu a wstąpieniem do innego w innym mieście nie może przekraczać 6 tygodni, w przeciwnym razie musi uczeń zdawać egzamin uzupełniający za czas nieuczęszczania do szkoły, a jeżeli ta przerwa trwa 6 miesięcy, uczeń składa pełny egzamin wstępny.

Kuratorjum zwraca uwagę, że ustęp ad 2) odnosi się do uczniów, przenoszących się z innych miast z ważnych powodów rodzinnych lub służbowych warunków ich rodziców. Uczniów zaś wędrujących z zakładu do zakładu na terenie

tęgo samego miasta się znajdujących, wolno przyjmować tylko z początkiem nowego roku szkolnego i to na podstawie uzasadnionych przyczyn, zaś na półrocze t. j. od 1 lutego tylko za specjalnem zezwoleniem władz szkolnych w poszczególnych wyjątkowo na uwzględnienie zasługujących wypadkach. Świadcstwo odejścia wystawia wtedy Dyrekcja za upoważnieniem Kuratorjum w ostatnich dniach stycznia z datą 31 stycznia danego roku szkolnego. W terminie wcześniejszym ani świadectwa wystawiać ani ucznia przyjmować nie wolno. Dyrekcje same winny dążyć do tego, aby powstrzymywać wędrowną uczniów szukających zwykle nie nauki ale szczęścia w innych zakładach lub pragnących uchronić się w ten sposób przed następstwami niewłaściwego częstokroć zachowania się lub lenistwa w poprzednim zakładzie. W wypadkach wyjątkowych winny się Dyrekcje zwracać o decyzję do Kuratorjum zwłaszcza gdy chodzi o przyjęcie ucznia z gimnazjum prywatnego o pełnych prawach.

3) Świadcstwo odejścia wystawia Dyrekcja uczniowi tylko na podstawie pisemnej prośby rodziców z podaniem przyczyny zabrania dziecka ze szkoły. Przyczynę tę wpisuje Dyrekcja w klauzuli na świadectwie odejścia np.: występuje celem przeniesienia się do innego miasta i zakładu średniego lub „przestaje zupełnie uczęszczać do szkoły„ I t. p.

4) Bez świadectwa odejścia ucznia przyjąć nie wolno, jak również bez egzaminu wstępnego (Hospitanci czyli wolni słuchacze w szkołach średnich nie istnieją).

5) Uczniów ze szkół powszechnych dopuszczać należy do egzaminów wstępnych tylko z początkiem nowego roku szkolnego t. j. w czerwcu względnie we wrześniu, o ile Dyrekcja ma zezwolenie na ten termin.

W terminie półrocznym t. j. w styczniu dopuszczać ich do egzaminu nie należy, aby nie dezorganizować nauki w ciągu roku szkolnego w szkołach powszechnych.

Za Kuratora BOBKĄ.

Brześć n/B. dn. 25/I 1926 r.

9.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Warszawa
Dnia 14 stycznia 1926 roku.
Nr. 0. Pzez./9925/25.

Do wszystkich Władz i Urzędów podległych bezpośrednio Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

W sprawie ryczałtowych przesyłek listowych.

Ponieważ doszło do wiadomości Ministerstwa, że dyrekcje zakładów naukowych w kilku wypadkach nadawały wbrew obowiązującym przepisom za opłatą ryczałtową listy i kartki pocz-

towe, skierowane do stron w ich interesie prywatnym, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przypomina, że obowiązuje nadal i powinno być bezwarunkowo przestrzegane rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 25 sierpnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 76 poz. 749).

Zwłaszcza w tym względzie zwrócić należy uwagę na § 3 p. 2 a, tego rozporządzenia, który brzmi: „Opłacie ryczałtowej nie podlegają również: zwykłe listy i kartki pocztowe, przy których władze i urzędy państwowe lub samorządowe przerzucają opłatę pocztową na adresatów w tych wypadkach gdy chodzi o wyłączny interes instytucji lub osoby prywatnej.“

Przesyłki takie winny być zaopatrzone w adresie słowami: „urzędownie” opłatę pocztową uiści adresat“, i to w wysokości pojedynczej opłaty, przypadającej według taryfy za list urzędowy.

Minister (—) St. GRABSKI.

Do
Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji Gimnazjów, Seminarjów,
oraz preparand Nauczycielskich Okręgu Szkolnego Poleskiego,

do wiadomości i ścisłego stosowania się.

Za Kuratora (—) BOBKA.

Brześć n/B., dn. 28/I 1926 r. Nr. 0-1408/26.

10.

Do Inspektoratów Szkolnych Okręgu Poleskiego.

Księga ewidencji grzywien za niedopełnianie obowiązku szkolnego.

Przy kontroli rachunkowości Inspektoratów Szkolnych zauważono zostało, że ewidencja nakładanych grzywien za nie dopełnianie obowiązku szkolnego prowadzi się w księdze (nieraz zwykłym zeszyte) według dowolnego wzoru przytem w sposób niewłaściwy nie odpowiadający wymaganiom przepisów ogólnej kasowości i rachunkowości.

Celem uniknięcia tych niedomagań i utrzymania jednolitości w sposobie księgowania orzeczeń karnych, wysyłanych do Urzędów gminnych, jak również księgowania wpływów, pochodzących z tytułu, ściąganych kar, Kuratorjum przesyła w załączeniu do użytku Inspektoratu specjalną w tym celu księgę oraz wzór w/g którego należy ją prowadzić.

Wszelkie uczynione poprawki w zapisach księgi — w treści lub sumie winny być należycie omawiane i stwierdzone podpisem prowadzącej tę księgę osoby.

Jednocześnie poleca się całkowitą znajdującą się w kasie podręcznej Inspektoratu gotówkę, pochodzącą z tytułu tych grzywien niezwłocznie wpłacić do Kasy Skarbowej na rachunek bieżący Inspektoratu i podnosić ją za pośrednictwem zleceń wypłat jedynie na cele przepisami do tego określonymi.

W celu ułatwienia Urzędom gminnym wpłacania ściągniętych z tego tytułu grzywien i uniknięcia [podwójnej] księgowości należy zarządzić w porozumieniu się z Urzędami gminnymi, by ściągnięte grzywiny wpłacano bezpośrednio do Kasy Skarbowej na rachunek bieżący Inspektoratu a pokwitowania przesyłano Inspektoratowi, jako dowód wykonania orzeczeń karnych.

Za Kuratora (—) M. ZAPOLSKI
Kierownik Oddz. finans.

Brześć n/B., dn. 8 stycznia 1926 r. Nr. 7393/89/II a

Załączników: 2.

11.

Do Dyrekcji państwowych gimnazjów i seminarjów nauczycielskich, Kierownictw preparand oraz Inspektoratów szkolnych Okręgu Szkołnego Poleskiego.

Kuratorjum podaje do wiadomości i zastosowania, że od dnia otrzymania niniejszego rozporządzenia osoby ubiegające się o legitymacje winny do składanych w tym celu podań dołączać pokwitowania wpłacenia do miejscowej Kasy Skarbowej na dochód Ministerstwa W. R. i O. P. Dz. III § 6 rachunek Kuratorjum O. S. Poleskiego kwoty 1 zł. 50 gr. tytułem zwrotu kosztów jednej książeczki legitymacyjnej.

Pobrane już do dnia otrzymania niniejszego okólnika pieniądze za przesłane przez Kuratorjum książeczki legitymacyjne wpłacić należy również do Kasy Skarbowej na rachunek powyższy, a pokwitowanie z imiennym wykazem osób, od których otrzymano pieniądze, przesłać Kuratorjum.

Kurator (—) K. WOLBEK.

Brześć n/B., dn. 20-I-26 r. Nr. 0-1300/26.

12.

Do Dyrekcji Gimnazjów Państwowych i Prywatnych Seminarjów nauczycielskich i Kierownictw Preparand oraz Inspektoratów Szkol. Okr. Szk. Pol.

W sprawie: uroczystości Staszica 20 stycznia 1926 r.

W dniu 20 stycznia b. r. przypada Stuletnia rocznica śmierci Wielkiego Obywatela Polskiego, Wielkiego pracownika

na niwie oświatowej, ekonomicznej i politycznej Ks. Stanisława Staszica. Twórczość Staszica była tak wielostronna, tak głęboka i natchniona miłością Polski i jej narodu, że w rocznicę jego śmierci należałoby przypomnieć sobie i całemu społeczeństwu jego wzniosłe myśli i poglądy i polecić je wszystkim do naśladowania zwłaszcza w dobie obecnej. Zechcą więc Dyrekcje, Kierownictwa i Inspektoraty przygotować uroczystości szkolne w okresie rocznicy Staszicowskiej najlepiej w formie wieczorków dla młodzieży i rodziców. Jako część programu wieczorku powinien być referat o działalności Staszica, w którym powinny być przytoczone głębokie i wzniosłe myśli i nauki skierowane przez Staszica do rodaków. Program uroczystości zastosują Dyrekcje i Inspektoraty do warunków lokalnych.

Za Kuratora (—) BOBKA.

Brześć n/B., dn. 9-I-26 r. Nr. 469/II.

13.

Do Panów Inspektorów szkolnych, Dyrekcji Gimnazjów, Seminarjów nauczycielskich, Kierownictw preparand.
W sprawie „Dnia Odbudowy Państwa
i Oszczędności“.

„Wspólną pracą wszystkich tworzy się bogactwo“
Stanisław Staszic.

Jeden z największych obywateli Polski — Stanisław Staszic, całe swe życie tak urządził, że było ono podporządkowaniem się służbie dla dobra narodu. Chcąc obecnemu młodemu pokoleniu dać żywy wzór postępowania — nic dla siebie, wszystko dla Kraju — trudno o lepszy żywy wzór. Wobec samolubnego sknerstwa i obojętności współczesnej mu szlachty na sprawy społeczne, Staszic ogranicza swe osobiste potrzeby do wymagań biedaka, chodzi w wyszarganem ubraniu, ucześnie na najtańsze miejsca w teatrze, gromadzi oszczędzone pieniądze, jak skąpiec i dzięki temu zdobywa ogromny majątek, który mu pozwala stwarzać magnackie fundacje. Dziś wzór taki jest potrzebny, dziś musimy wezwać społeczeństwo, a młodzież przede wszystkim do oszczędzania na wzór Staszica.

W chwili sanacji skarbu naszego i życia gospodarczego musimy pamiętać o tem, że obok oszczędności warunkiem powodzenia jest uzyskanie czynnego bilansu handlowego.

Warunek ten przy obecnym zastoju gospodarczym jest trudnym do osiągnięcia, tem niemniej jednak wysiłki powinny pójść w tym kierunku. Szkoła przez swój wpływ uświadamiający może bardzo wiele na tem polu zdziałać. Hasło — przecz z towarami zbyt drogymi, hasło samowystarczalności przemysłów gospodarczych winno się stać jedną z zasad życiowych, które młodzież wyniesie z ławy szkolnej.

Zechcą p. Inspektorzy i Dyrektorzy szkół wezwać podległe sobie nauczycielstwo, by przy każdej okazji, jaka się nastęrczy w czasie lekcji poszczególnych przedmiotów, a w czasie urządzonych uroczystości Staszicowskich w szczególności podkreślało doniosłość pracy, oszczędności i samowystarczalności.

Pracować musi obecne pokolenie nie tylko za siebie, ale nadrobić zmarnowane czasy niewoli, pracować, by następne pokolenia doczekały się potęgi gospodarczej i politycznej. Kuratorjum zaleca urządzenie „Dnia Odbudowy Państwa i Oszczędności“. Dzień taki może być równocześnie dniem pracy dla szkoły. Zależnie od warunków lokalnych, od uzdolnień młodzieży, od sił nauczycielskich, dzień taki może być poświęcony wykładom, pogadankom na tematy poruszone niniejszym okólnikiem, i o ludziach, którzy jak Staszic był żywym przykładem tych idei; w dzień pracy dla szkoły można lekcje robót ręcznych poświęcić na wykonanie czegoś, coby było trwałą pamiątką tego dnia.

W sprawie urządzenia „Dnia Odbudowy Państwa i Oszczędności“ można się zwracać po wskazówki do Związku Obrony Przemysłu Polskiego w Poznaniu (Aleje Marcinkowskiego 7) który może służyć broszurami znaczkami Z. O. P. P., a w razie urządzenia uroczystości z większym programem może skierować prelegenta.

Za Kuratora (—) Z. PODGÓRSKI

Brześć n/B., dn. 6/II 1926 r.

14.

Zarząd Główny
T-wa Obrony Przeciwgazowej
L. 1509/15

odpis z odpisu

Warszawa, dnia 30 grudnia 1925 r.

Do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Biorąc pod uwagę że w wojnie współczesnej udział bierze każdy obywatel państwa, dzięki zaś samolotom i gazom trującym niebezpieczeństwo grozi wszystkim bez wyjątku szczególnie mieszkańcom większych miast, ośrodków przemysłowych i wogóle miejscowości mających znaczenie strategiczne, Towarzystwo Obrony Przeciwgazowej zgodnie z Uchwałą Zjazdu Delegatów Wojewódzkich postanowiło urządzić w marcu 1926 r. Tydzień Obrony Przeciwgazowej, który ma polegać na pracy następującej:

a) na wygłoszeniu szeregu odczytów uświadamiających o zastosowaniu gazów trujących w życiu codziennym, medycynie,

rolnictwie, leśnictwie i ogrodnictwie i na wojnie, zwracając szczególną uwagę na obronę ludności cywilnej.

b) na wydrukowaniu w prasie miejscowej szeregu artykułów tej samej treści, co odczyty.

c) na urządzeniu ćwiczeń i pokazów z maskami przeciwgazowymi i dymami nieszkodliwymi dla zdrowia, jak to niejednokrotnie już było urządzone w Warszawie.

b) na zjednaniu jaknajwiększej ilości członków Towarzystwa Obrony Przeciwgazowej drogą uświadamiania, lecz zaniechania urządzania kwiatków i zbierania ofiar ulicznych.

Załączając więc odpis Uchwał Zjazdu Delegatów Wojewódzkich T. O. P. i odpis komunikatu do Oddziałów Wojewódzkich, upraszamy Pana Ministra o poparcie.

Chodzi nam bardzo o poparcie P. p. Kuratorów Okręgowi pomoc Kierowników szkół.

Wice-Prezes (—) Małyszko.

Ministerstwo W. R. i O. P.

Warszawa

dn. 8 stycznia 1925 r.

Nr. O Prez. 11571/25

Kuratorjum Okręgów Szkolnych
oraz województwu Śląskiemu
w Katowicach

do wiadomości z poleceniem udzielenia poparcia zamierzeniom Towarzystwa Obrony Przeciwgazowej w granicach zakreślonych wymaganiami wychowawczymi, zaznaczając, iż Towarzystwu chodzi przede wszystkim o urządzenie w szkołach podczas Tygodnia obrony przeciwgazowej szeregu odczytów uświadamiających o zastosowaniu gazów trujących na wojnie i w życiu codziennym.

Za Ministra (—) T. Łopuszański
Podsekretarz Stanu.

Dyrekcjom Państwowych Gimnazjów i Seminarjów Nauczycielskich Okręgu Szkolnego Poleskiego.

do wiadomości i udzielenie poparcia Towarzystwu Obrony przeciwgazowej przy urządzaniu odczytów, czy to w szkołach czy w innych lokalach.

Za Kuratora (—) J. CHODKOWSKI.

15.

SPRAWOZDANIE

z prac w zakresie Oświaty Pozaszkolnej na terenie Kuratorjum Poleskiego.

Zamykając ubiegły rok działalności w zakresie szkolnictwa, co do którego na innym miejscu niniejszego Dziennika Urzędowego Kuratorjum znajdują się wyczerpujące informacje, przedkłada Kuratorjum sprawozdanie z działalności w zakresie oświaty pozaszkolnej.

Sprawozdanie to obejmuje nie tyle działalność samego Kuratorjum i podległych mu urzędów pierwszej instancji, aczkolwiek w zakresie likwidacji analfabetyzmu i wzbudzaniu uświadczenia oświatowego i narodowo-obywatelskiego nauczycielstwo wykonało lwią część dokonanej pracy, lecz sumuje wysiłki i wyniki pracy wszystkich czynników, wszystkich organizacji społeczno-oświatowych na terenie Kuratorjum Poleskiego.

Na terenie omawianym stosunkowo najżywością organizacją jest Polska Macierz Szkolna, mająca 16 kół, tylko dwa powiaty nie posiadają Kół Macierzy, baranowicki, prużański i stołpecki mają natomiast po dwa Koła, piński trzy Koła. Po dłuższym zastoju w pracach oświatowych w przeważnej ilości istniejących Kół ostatni rok 1925 wykazuje wzmoczoną działalność. Praca Kół Macierzy, skupionych w jedną centralną organizację z Zarządem Głównym w Warszawie wykazuje przede wszystkim pewną planowość. Brak jej natomiast działalności w innych organizacjach, które pracują w rozrypcę, ograniczają się wyłącznie do jednej miejscowości, najwyżej do jednego powiatu. Na uwagę zasługują: Towarzystwo Oświatowe „Jedność“ w Janowie, Stowarzyszenie „Odrodzenie“ w Kobryniu, Towarzystwo „Oświaty Zawodowej“ w Prużanie, Stowarzyszenie kulturalno-oświatowe „Reduta“ w Stołpcach, Towarzystwo kulturalno-oświatowe w Łahiszynie, Towarzystwo biblioteki polskiej w Baranowiczach. W dwóch tylko miejscowościach istnieje Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ a i tam nie wykazuje dużej działalności. W powiecie baranowickim akcją oświatową wśród kolonji osadników kieruje Powiatowy Związek Osadników. Organizacje rolnicze, przede wszystkim kółka rolnicze wykazują żywotność w powiecie kobryńskim, kosowskim, w miejscowościach Nieśwież, Kleck, Raków, Stołpce, Rubieżewice. Narodowa Organizacja Kobiet w Sarnach i Stowarzyszenie Kobiet w Stolinie podjęły wcale wydatną pracę wśród kobiet. W zawiązku są organizacje kół młodzieży wiejskiej i kół młodzieży chrześcijańskiej, zaledwie w czterech punktach koła takie zorganizowano. Z Kół „Towarzystwa Obrony Kresów“ najwięcej ruchliwości okazało Koło w Sarnach.

Jeżeli postawimy sobie pytanie, jaką inicjatywę w organizowaniu oświaty pozaszkolnej wykazywały samorządy, to materiał sprawozdawczy nie dostarczył wiele informacji, na ogół inicjatywa była słaba, sejmiki i gminy ograniczały się do finansowego popierania kursów prowadzonych przez nauczycielstwo, już to zachęcając do świadczeń na ten cel, by można było pokryć koszty oświetlenia i podręczników, w rzadkich wypadkach i wynagrodzenie za prowadzenie kursów. W kilku powiatach przeznaczono znaczniejsze sumy na oświatę pozaszkolną lecz w ciągu roku zużyto te sumy na pokrycie niedobrów innych pozycji budżetowych zwłaszcza na administrację i personalja.

Jeszcze mniejsza inicjatywa objawia się pod tym względem wśród sfery ziemiańskiej, skłopotanej interesami swymi, trudnościami w odbudowie gospodarstw rolnych, brakiem kredytów, małej rentowności płodów rolnych. W ośmiu powiatach ankieta nie wykazała żadnego zainteresowania, w pięciu pozostałych zaledwie dobre chęci, niewspółmierne do potrzeb dzisiejszych i przyszłych.

Kursów dla dorosłych, już to analfabetów, już to dorosłych półanalfabetów, wreszcie młodzieży starszej, która wyszła z wieku szkolnego urządzono w 1925 r. ogółem na terenie Kuratorjum około 200, przeważa liczba kursów dla analfabetów. Nauczycielami na tych kursach byli wyłącznie nauczyciele szkół powszechnych. W roku 1925 na ogół liczba kursów zmalała, ze względów budżetowych, braku nieraz funduszy na zakup lamp i nafty. Rok obecny zapowiada się w niektórych powiatach lepiej, nauczycielstwo, patrząc realnie na stosunki, nie lękając się pomocy zewnętrznej podejmuje przy zachęcie inspektorów wydatną inicjatywę, licząc tylko na własne siły.

Najpoważniej pod względem liczbowym przedstawia się bibliotekarstwo. Ogółem książek jest w szkołach i kilkudziesięciu bibliotekach niższych organizacji 192.282, odliczając szkolne, mające 142.463 książek, przypada na biblioteki dla dorosłych 49.819 książek (26%). Biblioteki szkolne, założone przez Ministerstwo W. R. i O. P. w 1924 roku są w 98% szkołach, nie posiadają ich jedynie szkoły nowe, powstałe w ostatnich paru miesiącach. Około dziesięciu bibliotek posiadają Koła Polskiej Macierzy Szkolnej. Sto bibliotek założyło Towarzystwo Opieki nad Kresami, w niektórych powiatach dochodzi liczba tychże do 10. Na wyróżnienie zasługują biblioteki typu „E” nadesłane przez Ministerstwo W. R. i O. P. w liczbie 9 po 382 dzieł, doborowych pod względem jakości, ułożonych według z góry powziętego planu, rozmieszczone w najodpowiedniejszych środowiskach. We wszystkich powiatach są fachowe pedagogiczne biblioteki dla nauczycielstwa przy inspektoratach, biblioteki te przekraczają nieraz liczbę 500

dziel. W kilku miejscach jak np. w Kobryniu, Nieświeżu i Stołpcach przyszło do skomasowania kilku mniejszych bibliotek, przez co stworzono poważne księgozbiory, mogące zadowolnić przeróżne wymagania czytelników. Podobna myśl dojrzewa i w innych miastach powiatowych, czemu należy przyklasnąć. W kilku miejscach istnieją specjali bibliotekarze, wynagradzani przez instytucje, których własnością są biblioteki, przeważnie jednak praca bibliotekarzy jest bezinteresowną, najwięcej bibliotekarzy przygodnych rekrutuje się z pośród nauczycielstwa; bibliotekami szkolnymi i bibliotekami dla starszych typu „E“ zarządzają nauczyciele. Biblioteki szkolne pomieszczone są w salach szkolnych; na podkreślenie zasługuje to, że gminy i sejmiki w wielu wypadkach zaopatrzyły biblioteki w specjalne szafy, na wyróżnienie zasługuje powiat kosowski, gdzie wszystkie biblioteki mają szafy.

Słabo przedstawia się kwestja czytelników, jest ich tylko 24, a i te nie wszystkie odpowiadają wymaganiom. Odbija się tu brak lokali, brak osób, któreby pokierowały takimi czytelnikami, rozłożyły między siebie dyżury i dopilnowały stałych godzin, w którychby się członkowie danych organizacji, czy przygodni goście zbierali na czytanie, śpiewy i inne godziwe rozrywki.

W urządzaniu odczytów brak planu, przede wszystkim jednak brak prelegentów. Cyfr konkretnych podać nie można, materiał sprawozdawczy ujmuje bowiem tę sprawę nie bardzo szczegółowo, wymieniając liczbę odczytów w ciągu roku 1925 na 32, 14, 10, 15 w ciągu roku, to znów zaznacza, że odbywały się okolicznościowo z okazji różnych rocznic narodowych. Obchodów narodowych urządza się na ogół dużo, pierwszeństwo przypada w udziale szkołom, które nie tylko urządzają uroczystości u siebie dla młodzieży zarówno szkół powszechnych jak średnich, ale wypełniają przeważną część programów uroczystości ogólnych, obejmujących zazwyczaj całą ludność miast powiatowych i miasteczek. W roku 1925 obchodzono we wszystkich powiatach powszechnie uroczystości Konstytucji 3-go Maja, drugą uroczystością co do liczby była uroczystość Chrobrego, w trzech powiatach odbyło się po kilkanaście obchodów ku uczczeniu pamięci powstania listopadowego i styczniowego. Ponadto okazji do wspomnianych uroczystości dostarczyło święto „Nieznanego żołnierza“, Rocznica utworzenia Komisji Edukacyjnej, Rocznica Przysięgi Kościuszki, Przyłączenie Śląska do Polski, Rocznica śmierci Sienkiewicza.

O słabej organizacji odczytowej świadczy znikoma ilość aparatów wyświetlających, jest ich bowiem tylko 30, przyczem są powiaty mające ich po 6 (Kobryń, Nieśwież), po 8 (Pruszcz), wobec tego większość ma zaledwie po jednej. Tak zwanych filmoskopów jest cztery w powiecie drohiczyńskim,

kamień-koszyrskim i nieświeskim. Przewroczań o charakterze centralizującym tę pracę niema zupełnie, zaledwie tu i owdze jest po parę seryj, Koła Macierzy sprowadzają przewrocza z Zarządu Głównego, wymieniając je od czasu do czasu. Kino-teatrów na terenie omawianym jest trzynaście, w baranowickim 3, w brzeskim 3, stołpeckim 2, po jednym w kosowskim, łuninieckim, nieświeskim, pińskim i sarnieńskim. Jedynie kina kolejowe i pułkowe spełniają pewną rolę, dają kolejarzom a zwłaszcza żołnierzom strawę zdrową, pozostałe karmią młodzież i starsze pokolenie sensacją.

Wycieczki — tak znakomity środek wychowawczy, uświadamiającej młodzież i ludność powiatów Polesia pod względem narodowym — były urządzone tylko w niektórych powiatach. W powiecie baranowickim szkoły urządziły wycieczkę do Warszawy, Poznania i na Pomorze, z powiatu kobryńskiego urządzono wycieczkę do Warszawy, z powiatu nieświeskiego do Wilna, Warszawy, Krakowa, do Tatr i do Liskowa, młodzież gimnazjalna z Prużany była w Krakowie, Zakopanem i w Warszawie, wreszcie z powiatu stołpeckiego dziatwa była w Warszawie, Krakowie, Wieliczce i Zakopanem. Wycieczki starszych, zwłaszcza włościan, odbyły się do Liskowa z powiatu stołpeckiego, kamień-koszyrskiego i powiatu nieświeskiego, skąd niemal wszyscy sołtysi byli w Liskowie, w Poznaniu i na Górnym Śląsku. Nauczycielstwo powiatu łuninieckiego urządziło zbiorową wycieczkę do Warszawy, Torunia, Gdańska, Pucka i na Hel. Urządzono nadto parę wycieczek do miejscowości ciekawych pod względem historycznym na Polesiu, zwłaszcza do Mereczowszczyzny, miejsca urodzenia Kościuszki w powiecie Kosowskim.

Instytucja domów ludowych jest dopiero w zaczątkach, w 1925 r. było zaledwie 9 domów ludowych, widzi się jednak ożywienie na tem polu, zainteresowanie potrzebą własnego ogniska, w któremby się skupiało życie kulturalno-oświatowe danej osady, czy wsi. Chórów włościańskich, założonych w ostatnich miesiącach po specjalnym kursie instruktorskim urządzonym przez Zarząd Główny Macierzy w Kobryniu powstało 32, projektowanych jest drugie tyle. Kierownictwo chórów włościańskich objęli nauczyciele, którzy mając już z natury dar muzykalności ukończyli kurs kobryński. Instytucja ta rokuje na przyszłość duży rozwój.

Dla całokształtu obrazu należy wspomnieć o trzydniowym kursie instruktorskim Macierzy Szkolnej w Kobryniu, w którym brało udział około 300 osób, głównie nauczycielstwo, zainteresowało się nim jednak i obywatelstwo z powiatu i cała inteligencja miejska. W najbliższym czasie będą zorganizowane analogiczne kursy w Pińsku, Baranowiczach i w Prużanie.

Rozpatrując powyższe sprawozdanie i patrząc z ogólnego punktu widzenia na społeczno-oświatowe potrzeby Polesia należy:

- 1) urządzić kursy instruktorskie pracy oświatowej we wszystkich powiatach, by przygotować inteligencję do tejże pracy,
- 2) zdobyć środki na zakupienie latarni projekcyjnych po jednej na gminę,
- 3) pozakładać powiatowe składnice przezroczy,
- 4) zorganizować wymianę prelegentów między poszczególnymi miastami o ile chodzi o całe Polesie, to znów między gminami w obrębie poszczególnych powiatów,
- 5) stworzyć fundusz na finansowanie kursów dla dorosłych,
- 6) popierać zakładanie domów ludowych i chórów włościańskich,
- 7) wytworzyć wspólną centralę n. p. Zarząd Okręgowy Macierzy dla planowej akcji na terenie całego Polesia.

Za Kuratora (—) PODGÓRSKI.

16.

Spółka Akcyjna „Planta“ w Warszawie (Chłodna 43) w celu rozwinięcia uprawy i organizacji zbioru ziół leczniczych i urzędzenia odpowiednich ogródków ofiaruje się dostarczyć za 65 złotych: 1) trzy książeczki, jedną z ilustracjami kolorowymi, traktujące o uprawie roślin, zbieraniu ziół leczniczych i o ogródku lekarskim, 2) planik ogródka z wszelkimi szczegółowymi wyjaśnieniami, 3) kolekcję 60 odmian i sadzonek, 4) etykiety do oznaczania roślin w ogródku.

Z oferty powyższej mogą skorzystać szkoły i nauczycielstwo przy zakładaniu ogródków szkolnych.

Spółka powyższa zakupuje także i w nieograniczonych ilościach sporysz, otrzymywany przy młóccie i oczyszczaniu żyta, po cenie 200—250 złotych za 100 kilogramów. Należałoby uświadomić o tem ludność wiejską, która mogłaby mieć znaczny dochód poboczny za sporysz. dotychczas przeważnie niszczone lub skarmiany przez inwentarz wraz z posładkami ze szkodą dla zdrowia zwierząt.

17.

Do Nauczycielstwa Okr. Szk. Poleskiego.

Kuratorjum ogłaszając kwestonariusz Wydziału Pedagogicznego Wolnej Wszechnicy Polskiej, Studium Pracy Społeczno-Oświatowej w sprawie zwalczania analfabetyzmu upoważnia nau-

czycielstwo Okręgu Poleskiego do przesyłania odpowiedzi na kwestjonarjusz wprost do Wszechnicy Polskiej.

za Kuratora Bobka.

W sprawie zwalczania analfabetyzmu

W ubiegłym roku ogłosił Dział Oświaty Centralnego Związku kółek Rolniczych kwestjonarjusz

o zwalczaniu analfabetyzmu.

Kwestjonarjusz miał na celu wyświetlenie, w jaki sposób ludzie dorośli, którzy nie przeszli przez szkołę, nauczyli się czytać i pisać, oraz w jakim stopniu korzystają ze swej umiejętności czytania i pisania.

50 nadesłanych odpowiedzi dostarczyło bardzo cennego materiału do badań spraw oświatowych.

Uczestnicy Studium Pracy Społeczno-Oświatowej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej — między innymi — korzystają przy opracowaniu referatów z przysłanych materiałów.

Dla gruntowniejszego jednak zbadania, jakimi drogami zdobywały poszczególne jednostki umiejętność czytania i pisania i co czynić należy, by corychlej zniszczyć analfabetyzm w Polsce — potrzeba znacznie większej ilości odpowiedzi.

Zwracamy się przeto do pracowników samorządowych i członków rad gminnych, do rolników, członków Kółek Rolniczych i Kół Młodzieży Wiejskiej, straży ogniowych i spółdzielni, do nauczycieli szkół średnich i powszechnych, do pracowników instytucyj społecznych, z gorącą prośbą o współpracę, w formie przysłania możliwie szczegółowych odpowiedzi na załączony kwestjonarjusz.

Odpowiadający na kwestjonarjusz winien opracować jedną wioskę lub osadę, starając się udzielić jak najbardziej szczegółowych odpowiedzi. Za najlepsze będą uznane odpowiedzi najbardziej dokładne i wyczerpujące, bez względu na charakter pisma i sposób wyrażania się. Wiarygodność odpowiedzi winna być potwierdzona albo przez kierownika szkoły, inspektora samorządu, urząd gminny lub parafjalny, albo organizację społeczną (Ognisko Nauczycielskie, Kółko Rolnicze, Koło Młodzieży).

Dostateczna ilość dobrych odpowiedzi da możliwość opracowania książki wyjaśniającej sprawę zwalczania analfabetyzmu w Polsce.

W razie wydrukowania książki, nazwiska współpracowników, a więc osób odpowiadających na kwestjonarjusz, będą wydrukowane.

Odpowiedzi można nadsyłać do 15 marca 1926 r.

Adresować należy: Studium Pracy Społeczno-Oświatowej przy Wolnej Wszechnicy Polskiej, na ręce M. Sosińskiej, Warszawa, ul. Śniadeckich Nr. 8.

Odpowiadający proszeni są o pismo czytelne, pisane atramentem, po jednej stronie papieru, (drugą zostawić czystą), o numerowanie odpowiedzi na poszczególne pytania według numerów pytań.

Pożądana jest obszerniejsza charakterystyka stosunków uwzględniająca również sprawy pominięte w kwestjonariuszu które w życiu danej wsi czy osady mają związek ze sprawą analfabetyzmu.

P Y T A N I A.

A. Charakterystyka wsi lub osady.

- 1) Nazwy wsi, gminy, powiatu, województwa, bliższa poczta.
- 2) Czy w pobliżu przechodzi szosa (jeśli w pobliżu przechodzi kolej — od jak dawna?).
- 3) Powierzchnia gruntów wsi. Przeciętna wielkość gospodarstw, czem zajmują się mieszkańcy poza rolnictwem, ilu dorabia i w jaki sposób, w domu czy poza domem, w kraju, czy na obczyźnie?
- 4) Czy we wsi jest szkoła? Ilu-klasowa? Od jak dawna? Jeśli niema — gdzie się znajduje najbliższa i od kiedy?
- 6) Jakie organizacje społeczne, gospodarcze i oświatowe istnieją we wsi i jak się rozwijają?

B. Umiejący czytać i pisać

7) Ilu ludzi starszych powyżej lat 14 umie czytać i pisać, ilu tylko czytać? Z tego ilu mężczyzn, ile kobiet? Wśród mężczyzn i kobiet osobno: w wieku od 14 do 20 lat, od 21 do 30, starszych powyżej 30 lat.

Pożądane uwagi o ilości ziemi, dodatkowych zajęciach i wędrownkach umiejących czytać.

8) Ilu (osobno z każdej grupy) czyta dobrze: druk i pismo? Czyta tylko drukowane (każdą gazetę i książkę?) Czyta słabo, tylko na swojej dawnej książce (do nabożeństwa np.)?

9) Gdzie uczyli się czytać i pisać? Ilu (o ile możności osobno z każdej grupy) uczyło się w szkole, jakiej, i gdzie? Jak się nauczyli czytać ci, którzy nie byli w szkole? Jeśli się uczyli prywatnie — to u kogo i jak długo? Jeśli sami przy po-

mocy umiających, to kiedy, jak długo, z jakiego egzemplarza lub innej książki?

10) Ilu prenumeruje gazety: a) jedną gazetę samodzielnie, b) jedną gazetę do spółki z sąsiadem, c) więcej niż jedną gazetę? (Pożądane wymienienie gazet).

11) Ilu kupuje książki: a) kalendarze, książki religijne, b) książki rolnicze lub zawodowe, c) książki dla dzieci, d) inne książki?

Ilu (kto) pisuje korespondencje (listy i artykuły) do czasopism?

C. Analfabeci (nieumiejący czytać i pisać).

12) Ilu ludzi starszych, powyżej lat 14, nie umie czytać (wśród nich mężczyzn i osobno kobiet w wieku od lat 14 do 20 -- od 21 do 30 -- ponad 30?)

13) Dlaczego analfabeci nie uczyli się czytać i pisać? czy z braku chęci, czy z braku szkoły i t. p.?

14) Ilu z pośród analfabetów chce się uczyć, albo już obecnie uczy się czytać? Co ich do tego skłania?

D. Uwagi ogólne.

Spostrzeżenia odpowiadającego o życiu wsi, zwłaszcza:

15) Jak kształcą i wychowują swoje dzieci czyteln i analfabeci?

16) Czem się różni gospodarka i sposób zarobkowania umiających i nieumiejących czytać?

17) Jaki jest udział w życiu społecznem i sposób spełniania obowiązków obywatelskich przez umiających i nieumiejących czytać?

18) Jak czyteln i analfabeci spędzają wolne od zajęć chwile? Jak się bawią? Czy bywają zabawy bez wódki? Czy umiejętność czytania i pisanie wpływa na zmniejszenie się pijaństwa?

19) Jak powinno być prowadzone nauczanie czytania i pisanie, żeby przyciągnąć dorosłych analfabetów?

20) Co najbardziej przyczynia się do rozwoju czytelnictwa?

E. Kto odpowiada?

21) Nazwisko, imię, wiek, zawód, udział w organizacjach i adres odpowiadającego.

18.

RUCH SŁUŻBOWY.

Rozporządzeniem z dnia 5. XII.25., № 17355/D.II p. Minister W. R. i O. P. zamianował p. Elżbietę Andrzejewską nauczycielką etatową języka polskiego w gimnazjum państwowym im. W. Syrokomli w Nieświeżu z dn. 1. XII-25 r.

Rozporządzeniem z dn. 14. I-1926 r. № 11-492/26 p. Minister W. R. i O. P. zamianował p. Mikołaja Gojzewskiego nauczycielem etatowym matematyki i fizyki w gimn. państw. im. T. Rejtana w Baranowiczach z dn. 1. II-26 r. do dn. 31 VIII-26 r.

Rozporządzeniem z dn. 16. XII-25 r. № 17859/D. II p. Minister W. R. i O. P. zamianował p. Stanisławę Łepkowską nauczycielką etatową języka francuskiego w gimn. państw. im. A. Mickiewicza w Prużanie z dn. 1. XII-25 r. do dn. 31. VIII-26 r.

Rozporządzeniem z dn. 14. I-26 r. № 11-17309/25 p. Minister W. R. i O. P. zwolnił p. Bolesława Zawadzkiego ze stanowiska nauczyciela etatowego gimn. państw. im. R. Traugutta w Brześciu n/B. z dn. 31. I-26 r.

W dn. 27. XI-25 r. zmarł Jan Krupowies nauczyciel etatowy gimn. państw. im. T. Rejtana w Baranowiczach.

Kuratorjum Okręgu Szk. Pol. ogłasza ponownie konkurs na stanowisko dyrektora państwowego gimnazjum w Kobryniu. Podania wnosić należy w przepisanej drodze służbowej do Kuratorjum Okr. S. Pol. w Brześciu n/B. w terminie 6-tygodniowym od daty ogłoszenia konkursu w Dz. Urząd. Min. W. R. i O. P. Do podań dołączyć należy: dowody pełnej kwalifikacji, nauczycielskiej curriculum vitae, tabelę osobistą dowody 8 letniej co najmniej pracy w szkolnictwie średnim i obywatelstwa polskiego oraz wykaz stanu rodzinnego. Do posady tej przywiązane są pobory według ustawy upos. z dn. 9. X-1923 r. (Dz. ust. R. P. № 116 poz. 924) oraz ust. z dn. 22 XII 1925 r. (Dz. ust. R. P. № 119 poz. 918).

19.

BRZE SKIE TOWARZYSTWO MUZYCZNE

otworzyło w dniu 1-go października 1925 roku

w lokalu „Ogniska Urzędniczego“ na Kolonji Urzędniczej

≡≡≡ SZKOŁĘ MUZYCZNĄ ≡≡≡

im. Fryderyka Chopina

zatwierdzoną przez Minist. W. R. i O. P.

KURSY: Wstępny, Niższy i Średni.

FORTEPIAN, SKRZYPCE, ŚPIEW, ZASADY, HARMONJA,
HISTORJA.Wpisowe 5 zł. — Oplata za wszelkie przedmioty teoretyczne
muzyki i grę (wzgl. śpiew) miesięcznie zł. 20—25, stosownie
do kursu.Na wykłady teoretyczne mogą być przyjęci wolni słuchacze
po 10 zł. miesięcznie.

Lekcje ranne i poobiednie (do wyboru).

Kancelarja informuje i przyjmuje zapisy codziennie w lokalu
„OGNISKA“ od g. 5—6 p. p.

Dyrekcja i skład ciała profesorskiego

Dyrektor: P. WOŁKOWA.

FORTEPIAN: P. Finkel, P. Gotz, P. Kandysbrat, P. Mańkowska,
P. Popławska.

SKRZYPCE: — Prof. Dłutowski Koncertmistrz

TEORJA: — Warszawskiej Filharmonji

ŚPIEW: — — P. Pawlikowski.

Cena 30 gr.

Redaktor Dziennika Urzędowego Jan Bobka.

Adres redakcji i Administracji Brześć n/B. — Kuratorjum.

Nakładano i odbito w Drukarni **M. Tenenbauma** w Brześciu n/B.
z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Optik-rychlowat
P. 1 z dnia 28/5/1923
ECONOM
27